

Handläggare
Daniel Nilsson
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
14KS/0342

Kommunstyrelsen

Svar på motion (S) om en bättre, mänskligare och friare hemtjänst

Förslag till beslut

Motionens respektive yrkanden avslås eller anses besvarad enligt nedan:

1	Det dubbla nämndsystemet	Anses besvarad
2	Att hemtjänstutövare ska kunna få ersättning för oförutsedda händelser/fördröjningar	Avslås
3	Att det ska finnas både öppen dagverksamhet och biståndsbedömd dagverksamhet	Anses besvarad
4	Valfrihet av omvårdnadsinsatser	Anses besvarad
5	”Kvalitetstid” och ”guldkant på tillvaron”	Avslås
6	Krav på kontinuitet	Anses besvarad
7	Demensteam	Anses besvarad
8	Krav på utförare att ha demensutbildad personal	Anses besvarad
9	Avgift för hemtjänst under sjukhusvistelse	Avslås
10	Matkontroll	Avslås

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Käte Fransson m.fl. (S) har i en motion föreslagit att kommunens hemtjänstsystem förändras, vilket bland annat innefattar förslag om kvalitetstid, krav på kontinuitet bland personal, demensutbildning, matkontroll och två typer av dagverksamhet. Motionen består av tio yrkanden varav fyra föreslås avslås och sex stycken föreslås anses besvarade.

Motionärernas första yrkande avser föregående mandatperiods nämndorganisation där finansieringsnämnden för äldreomsorg och vård- och omsorgsstyrelsen delade ansvaret för äldreomsorgens verksamhetsområde. Dessa nämnder ersattes av vård- och omsorgsnämnden den 1 januari 2015 i samband med att kommunfullmäktige beslutade om ny nämndorganisation den 22 oktober 2014. Med anledning av att en s.k. dubbel nämndorganisation inte längre finns föreslås yrkandet vara besvarat.

Motionärernas andra yrkande avser ersättning för oförutsedda händelser för hemtjänstutförare. I Värmdö kommun ersätts utförare inom hemtjänsten för utförd tid. När biståndsbedömare bifaller en insats till en medborgare beviljas en viss sammanlagd tid. Detta innebär att enskilda förseningar enbart ersätts om den totala beviljade tiden har överskridits. Yrkandet föreslås därför avslås.

Motionärerna föreslår i motionens tredje yrkande att det ska finnas både biståndsbedömd dagverksamhet och öppen dagverksamhet. Yrkandet föreslås anses vara besvarat då dessa verksamheter redan finns i kommunen. Även motionärernas fjärde yrkande angående valfrihet av omvårdnadsinsatser föreslås anses besvarat, då medborgare redan har möjlighet att ansöka om serviceinsatser upp till sex timmar per månad.

När det gäller motionärernas femte yrkande om "kvalitetstid" och "guldkant på tillvaron" är begreppen svåra att definiera och därmed även svåra att tillämpa i ett praktiskt sammanhang. Det är oklart vad exempelvis "guldkant på tillvaron" tillför utöver vad som redan erbjuds av kommunen. Yrkandet föreslås därför avslås.

Motionärerna föreslår i motionens sjätte yrkande att den egna verksamheten och fristående utförare ska uppmuntras att öka kontinuiteten bland personal som besöker brukare. Kontinuitet bland personal i hemtjänsten redovisas årligen i Värmdö kommun genom Socialstyrelsens och SKL:s årliga undersökning Öppna jämförelser av vården och omsorgen om äldre. Därtill regleras krav om kontinuitet genom avtal med privata utförare. Yrkandet föreslås anses besvarat då Värmdö kommun redan uppmuntrar kontinuitet bland personal i hemtjänsten. Motionens sjunde yrkande avser förslag om att inrätta demensteam i hemtjänsten. Värmdö kommun har en väl utarbetad vårdkedja som möjliggör att behovsanpassad vård ges till enskilda. Personal som arbetar med personer med demenssjukdom i Värmdö kommun har god kompetens inom området. Yrkandet föreslås anses besvarat. Även motionärernas åttonde yrkande föreslås anses besvarat då krav på fristående utförare att ha demensutbildad person redan regleras genom avtal.

När det gäller avgift för hemtjänst under sjukhusvistelse föreslås yrkandes avslås med anledning av att Värmdö kommun redan utreder taxe- och avgiftsnivåer. Slutligen föreslås yrkandet om matkontroll avslås då näringskontroll redan regleras genom kostpolicy och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om förebyggande av och behandling vid undernäring

Vård- och omsorgsnämnden behandlade motionen den 9 juni 2015 där motionen föreslogs avslås respektive anses besvarade enligt bilagt protokollsutdrag.

Bakgrund

Käte Fransson, Christer Hedberg, Henrik Paulsen, Lennart Karlsson, Thérèse Falk och Disa Pålman (S) har i en motion inlämnad den 18 juni 2014 föreslagit att kommunens hemtjänstsystem förändras. Motionärerna föreslår att:

1. Det dubbla nämndsystemet slopas inom äldreomsorgen.
2. Hemtjänstutövare ska kunna få ersättning för oförutsedda händelser/fördröjningar som uppgår till i genomsnitt 15 minuter per vecka och brukare.
3. Det i varje kommundel ska finnas dagverksamhet av två slag: biståndsbedömd och icke-biståndsbedömd. Den icke-biståndsbedömda kan med fördel drivas i samarbete med den sociala ekonomin. Den biståndsbedömda dagverksamheten, där deltagarnas hälsotillstånd är mer komplext, bör drivas av för ändamålet utbildad personal.
4. Brukaren själv får välja hur de sex timmarna av förenklat bistånd ska disponeras.
5. Kvalitetstid införs i hemtjänsten för alla från 75 år för att ge de äldre "guldkant på tillvaron"
6. Såväl den egna verksamheten som fristående utförare uppmuntras att öka kontinuiteten bland personal som besöker brukarna.
7. Värmdö kommun inrättar fler demensteam i sin egen hemtjänst.
8. Värmdö kommun ställer krav på fristående utförare att ha demensutbildad personal.
9. En hemtjänstbrukare inte ska behöva betala för sin hemtjänst under sjukhusvistelse.
10. Hemtjänstutövare säkerställer att brukare som har beställt mat och är i behov av hjälp får i sig ett rimligt stort näringsintag.

Ärendebeskrivning

1. Nämndorganisation

Motionärerna har föreslagit att det dubbla nämndsystemet slopas inom äldreomsorgen. Kommunfullmäktige beslutade den 22 oktober 2014 att fastställa nämndorganisationen för mandatperioden 2015-2018. Detta innebar bland annat att de tidigare nämnderna finansieringsnämnden för äldreomsorg och vård- och omsorgsstyrelsen ersattes av vård och omsorgsnämnden. Yrkandet föreslås därför anses besvarat. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet ska anses besvarat.

2. Ersättning för oförutsedda händelser

Motionärerna har föreslagit att hemtjänstutövare ska kunna få ersättning för oförutsedda händelser/fördröjningar. Värmdö kommun ersätter utförare inom hemtjänsten för utförd tid. När biståndsbedömare bifaller en insats till en medborgare beviljas en viss sammanlagd tid. Utförarna förväntas leverera en serie med insatser vid ett flertal tillfällen. Har en enskild försening eller oförutsägbar händelse inträffat behöver inte detta nödvändigtvis resultera i att den totala utförda tiden överskridits. Enskilda förseningar justeras enbart om den totala beviljade tiden överskridits. Yrkandet föreslås därför avslås. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog

nämnden att yrkandet avslås.

3. Värmdö kommuns dagverksamhet för äldre

Motionärerna har föreslagit att det ska finnas både öppen dagverksamhet och biståndsbedömd dagverksamhet. Värmdö kommun har geografiskt utspridd dagverksamhet som tillgodoser de behov som finns från äldre. Värmdö kommun bedriver tre öppna seniorverksamheter¹: Guldkanten, Seniorcenter Diamanten och Djuröhemmets öppna dagverksamhet. På Gustavsgården finns ett öppet seniorcenter för social samvaro som heter Guldkanten, med bl.a. seniordans, kursverksamhet, allsång och utflykter. Även Diamanten är ett öppet seniorcenter för social samvaro, där bl.a. senorgympa, frågesport, bakning och högläsning erbjuds. Därtill erbjuder dagverksamheten på Djuröhemmet aktiviteter som matlagningsgrupp, läsecirklar, bingo samt återkommande fester som julfest och kräftfest.

I enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer har Värmdö kommun även biståndsbedömd demensdagvård som vänder sig till personer med demenssjukdom. På Daghöjden, Ljung och Djuröhemmet finns dagvård för personer som bor i ordinärt boende och som har demenssjukdom eller åldersglömska. Dagverksamheten ger stöd och stimulans till den demenssjuke och underlättar för anhöriga genom att möjliggöra avlösning på dagtid. Målsättningen är att ge den demenssjuke en social gemenskap och att stimulera till aktivitet för att kunna behålla de fysiska, psykiska och intellektuella funktionerna så länge som möjligt. Dagverksamhet kan beviljas för en eller flera dagar i veckan och kombineras ofta med hemtjänst.

Kommunen bedriver således redan dagverksamheter som skapar en stimulerande och meningsfull vardag för kommunens äldre medborgare. Därtill erbjuder kommunen både öppen dagverksamhet och dagverksamhet som riktar sig specifikt till personer med demenssjukdom. Personal som arbetar med demenssjukdom har god kompetens inom området. Yrkandet föreslås därför anses besvarat. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet ska anses besvarat.

4. Valfrihet av omvårdnadsinsatser i Värmdö kommun

Motionärerna har föreslagit att brukarna själva ska få välja hur det förenklade biståndet ska få disponeras. Personer som fyllt 75 år, är folkbokförda i Värmdö kommun och som inte har omvårdnadsinsatser beslutade av kommunen har möjlighet att ansöka om serviceinsatser upp till sex timmar per månad. Serviceinsatserna omfattar städning och tvätt samt post-, bank- och apoteksärenden. Den enskilde kommer överens med vald utförare om fördelningen av serviceinsatser. Kundval beviljas enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Valfrihetssystemet innebär att den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten bland de som Värmdö kommun godkänt och tecknat kontrakt med. Därmed har medborgarna möjlighet att själv välja hur serviceinsatserna ska fördelas. Yrkandet föreslås därför anses besvarat. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet ska anses besvarat.

¹ Öppen dagverksamhet drivs av utbildad personal. Samtliga äldre kan delta i verksamheten och deltagande förutsätter inte att biståndsbedömning gjorts.

5. "Guldkant på tillvaron" och "kvalitetstid"

Motionärerna har föreslagit att "kvalitetstid" införs i hemtjänsten för alla från 75 år för att ge de äldre "guldkant på tillvaron". Service och omvårdnad kan ges eller erbjudas till äldre personer i enlighet med flera lagstiftningar:

- Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL)
- Lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (befogenhetslagen)
- Inkomstskattelagen (1999:1229)
- Lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Den enskildas rätt till hemtjänstinsatser prövas enligt bestämmelserna i 4 kap. 1 § SoL. Syftet med hemtjänstinsatser som beviljas är att underlätta och möjliggöra människors dagliga livsföring i det egna hemmet och möjliggöra kvarboende i det egna hemmet. I förarbetena² till tidigare lagstiftning har hemtjänstens uppgifter delats in i en kategori med inriktning mot uppgifter av servicekaraktär och en med inriktning mot personlig omvårdnad. Med serviceuppgifter avses bland annat praktisk hjälp med hemmets skötsel (d.v.s. städning och tvätt), hjälp med inköp, ärenden på post och bank samt tillredning av måltider eller distribution av färdiglagad mat. Med personlig omvårdnad avses de insatser som därutöver behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Detta innefattar bland annat hjälp för att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser för att bryta isolering och föra att känna trygghet och säkerhet i hemmet. Det är oklart vad "guldkant på tillvaron" och utrymme för "kvalitetstid" innebär som motionärerna anför, och om det vid biståndsbedömning skulle kunna kategoriseras som antingen uppgifter av servicekaraktär eller personlig omvårdnad. Vid biståndsbedömning enligt socialtjänstlagen måste det fastställas om den sökande har rätt till bistånd. Av SoL framgår att om behovet kan tillgodoses av den hjälpsökande själv eller på annat sätt finns ingen rätt till bistånd. Kommunen kan enbart erbjuda biståndsbedömda insatser som ger skälig levnadsnivå. Begreppet "guldkant på tillvaron" kan inte anses ingå som skälig levnadsnivå enligt SoL.

Förutom möjligheten att ge medborgare omvårdnad genom biståndsbedömning kan kommuner tillhandahålla servicetjänster utan någon föregående individuell behovsprövning enligt befogenhetslagen. Med servicetjänster avses tjänster som är avsedda att förebygga skador, olycksfall eller ohälsa och som inte utgör personlig omvårdnad. Värmdö kommun erbjuder fixartjänst, instruktör för syn- och hörselskadade, demenssjuksköterska, anhörigstöd samt öppen socialdagverksamhet som servicetjänster.

Värmdö kommun bedriver verksamheter som ger mervärden för kommunens äldre medborgare genom dagverksamhet, förenklat bistånd, hemtjänst och social ledsagning. Därutöver samarbetar kommunen med den sociala ekonomin. Finansieringsnämnden för äldreomsorg beslutade den 18 februari 2014 att bevilja föreningen Guldkanten förstärkt verksamhetsstöd om 260 000 kronor per år för åren 2015-2016. Verksamhetsstödet använder Guldkanten bl.a. för att utveckla sin secondhandverksamhet, engagera fler volontärer, utveckla ett socialt centrum för äldre och daglediga, erbjuda datorutbildning

² Prop 1996/97:124 s. 88 och prop. 2000/01:149 s. 23

för äldre samt anordna musikaktiviteter och filmklubbar. Den verksamhet som bedrivs av frivilligorganisationer som t.ex. Guldkanten kompletterar kommunens eget arbete och ger mervärden för kommunens äldre medborgare. Det finns därmed redan former för att skapa mervärden för kommunens äldre som inte är biståndsbedömda.

Mot bakgrund av detta föreslås yrkandet avslås. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet avslås.

6. Kontinuitet bland personal

Motionärerna har föreslagit att den egna verksamhet och fristående utförare ska uppmuntras att öka kontinuiteten bland personal som besöker brukare. Kontinuitet bland personal i hemtjänsten redovisas årligen i verksamhetsberättelse. Ett av effektmålen för finansieringsnämnden för äldreomsorg var att den enskilde ska få insatser med hög personalkontinuitet. För att mäta personalkontinuiteten i hemtjänsten deltar Värmdö kommun i Socialstyrelsens och SKL:s årliga undersökning Öppna jämförelser av vården och omsorgen om äldre.

Indikatorn för personalkontinuitet i Öppna jämförelser mäter antalet personal som en enskild äldre med hemtjänst möter under en 14-dagarsperiod. Målvärdet³ för Värmdö kommun var elva personer år 2013 och uppnåddes samma år då utfallet blev tio personer. Snittet för riket var då 14 personer enligt Öppna jämförelser för år 2013. År 2014 låg utfallet för Värmdö kommun högre (13 personer) än målvärdet. Även om målsättningen inte uppnåddes är det värt att notera att 93 procent av de som deltog i undersökningen svarade att personalkontinuiteten i hemtjänsten är bra eller acceptabel. Därtill kan noteras att utfallet för år 2014 var lägre än rikssnittet (15 personer) enligt Öppna jämförelse för år 2014. Värmdö kommun för dialog med de delar av hemtjänsten som inte nått målet. När det gäller privata utförare regleras krav om kontinuitet genom avtal. Därmed arbetar kommunen redan för att uppmuntra hög personalkontinuitet och yrkandet föreslås därför anses besvarat. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet ska anses besvarat.

7. Hemtjänst anpassad till personer med demenssjukdom

Motionärerna har föreslagit att Värmdö kommun inrättar fler demensteam i sin hemtjänst. Värmdö kommun har hög ambitionsnivå när det gäller insatser riktade till äldre. Kommunen informerar om rätten till ett aktivt och meningsfullt liv i äldreomsorgen. Om demenssjukdom föreligger och patient eller anhörig önskar hjälpinsatser från kommunen kan läkare skriva ett intyg till kommunens biståndshandläggare. Intyget gör det möjligt för biståndshandläggare att bedöma behov av demensdagverksamhet och boende på demensavdelning. Om hjälpinsatser har önskats gör biståndshandläggare och demenssjuksköterska hembesök och informerar om stöd som finns att få i kommunen. Biståndshandläggare utreder och bedömer behov och fattar beslut om insatser enligt SoL eller lagen (1993:387) om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Efter beslut om insatser skickas beställning till hemtjänst, dagverksamhet eller särskilt boende. När det gäller hemtjänst ska särskild hänsyn tas till de demenssjukas speciella behov vid planering och utförande.

³ Fastställt av finansieringsnämnden för äldreomsorg

Personal som arbetar med personer med demenssjukdom har god kompetens inom området har erhållit Svenskt Demenscentrums webbutbildning Demens-ABC eller likvärdigt. Kommunens Demenssjuksköterska håller utbildning om demenssjukdomar och lämpligt bemötande av demenssjuka för anhöriga och finns till hands för rådgivning och stödsamtal. Demenssjuksköterskan handleder och utbildar vårdpersonal om demenssjukdomar och personcentrerad omvårdnad, enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer.

Värmdö kommun har därmed en väl utarbetad vårdkedja som möjliggör att behovsanpassad vård ges till enskilda. Personal som arbetar med personer med demenssjukdom har god kompetens inom området. Yrkandet föreslås därför anses vara besvarad. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet ska anses besvarat.

8. Krav på fristående utförare att ha demensutbildad personal

Motionärerna har föreslagit att Värmdö kommun ska ställa krav på fristående utförare att ha demensutbildad personal. Krav på personalens kompetens för både kommunala och fristående utförare inom hemtjänsten regleras genom avtal. Värmdö kommun har som krav att minst en ansvarig person hos utföraren ska ha dokumenterad relevant utbildning samt ingående kunskaper om tillämpliga lagar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd. Utföraren ska svara för att det finns bemanning och kompetens som behövs. Ett kunskapsområde som anges som speciellt viktigt är kunskap om personer med demenssjukdomar. Därmed ställer Värmdö kommun redan krav på utförare att ha demensutbildad personal. Yrkandet föreslås därför avslås. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet ska anses besvarat.

9. Avgift för hemtjänst under sjukhusvistelse

Motionärerna har föreslagit att en hemtjänstbrukare inte ska behöva betala för sin hemtjänst under sjukhusvistelse. Värmdö kommun tillämpar enhetstaxa och avgiftssystemet ses för närvarande över. Kommunfullmäktige beslutade den 26 november 2014 att en utredning ska tillsättas avseende kommunens taxor och avgifter, i syfte att kartlägga deras effekter samt uppnå återhållsamhet i kostnadsutvecklingen. Värmdö kommun har anlitat PwC för en översyn av kommuns taxe- och avgiftsnivåer i jämförelse med andra liknande kommuner i regionen. Översynen beräknas bli klar i september månad och kommer beaktas i förslag till budget för år 2016. Yrkandet föreslås därför avslås. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet avslås.

10. Matkontroll

Motionärerna har föreslagit att hemtjänstutövare säkerställer att brukare som har beställt mat och är i behov av hjälp får i sig ett rimligt stort näringsintag. Kommunfullmäktige antog den 28 april 2010 en kostpolicy för att säkerställa att måltider inom kommunal verksamheter håller hög kvalitet. När det gäller måltider inom äldreomsorgen framgår det av policyn att måltiden ska vara hälsobefrämjande, sjukdomsförebyggande och ta hänsyn till individuella önskemål. Det är av stor vikt att kommunens medborgare har tillgång till mat av hög kvalitet i äldreboende och att personal på verksamheterna ger socialt och praktiskt stöd vid måltiderna. Policyn reglerar hur kvalitet på mat

kontrolleras snarare än hur brukares matintag kontrolleras.

Därtill regleras kommunens verksamhet av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om förebyggande av och behandling vid undernäring. Föreskrifterna innebär att vårdgivare ska fastställa rutiner för:

- När en patients näringstillstånd ska utredas
- Hur en utredning av näringstillståndet ska göras
- Hur undernäring ska förebyggas
- Hur undernäring ska behandlas

Hemtjänst i ordinärt boende, särskilt boende och bostäder med särskild service omfattas av föreskrifterna som Socialstyrelsen beslutade om den 23 september 2014. Mot bakgrund av detta föreslås yrkandet avslås. Vid vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 9 juni 2015 föreslog nämnden att yrkandet avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Att avslå/besvara motionen har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Att avslå/besvara motionen har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Att avslå/besvara motionen har inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Att avslå/besvara motionen har inga konsekvenser för barn.

Bedömning

Värmdö kommun tillhandahåller dagverksamhet, hemtjänst och demensvård av hög kvalitet. Personal hos både kommunala och privata utförare av hemtjänst ska ha god kompetens och kunskaper om demens. Måltider som erbjuds inom kommunal verksamhet håller hög kvalitet. Det som motionärerna anför om dagverksamhet, valfrihet inom förenklat bistånd, krav på fristående utförare om demensutbildad personal genomförs och ställs redan av Värmdö kommun. Begreppen "guldkant på tillvaron" och "kvalitetstid" är svåra att definiera och därmed även svåra att tillämpa i ett praktiskt sammanhang. Det är oklart vad exempelvis "guldkant på tillvaron" tillför utöver vad som redan erbjuds av kommunen. När det gäller ersättning för oförutsedda händelser för hemtjänstutövare bör inte särskild hänsyn tas för enskilda förseningar. Mot bakgrund av detta föreslås att delar av motionen avslås och delar anses besvarade.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansli- och utredningsavdelningen i samråd med omsorgs- och välfärdssektorn. Vård- och omsorgsnämnden behandlade motionen den 9 juni 2015.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Motion (S) – En bättre, mänskligare och friare hemtjänst	Bilaggs
2	Protokollsutdrag KF 2014-06-18 § 100	Bilaggs
3	Protokollsutdrag vård- och omsorgsnämnden 2015-06-09 § 44	Bilaggs

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Ragnarsson
Sektorschef administration

Motion till kommunfullmäktige i Värmdö
2014-06-18

En bättre, mänskligare och friare hemtjänst

Större flexibilitet

Det nya systemet med en beställar- och en utförarnämnd inom äldreomsorgen i Värmdö, bröt upp ett väl fungerande samarbete där brukaren av hemtjänst var i fokus. Personal som arbetar och känner brukare väl blev inte längre delaktiga vid beslut. Även om en kund vill ha med hemtjänstpersonal vid vårdplanering etcetera, godkänns det oftast inte. När samarbetet kring den äldres behov minskar, minskar engagemanget hos personal och arbetsledning. Det resulterar även i färre individuella lösningar som anpassas efter brukarens behov.

När utförare ansöker om utökad tid för att brukarens behov har ändrats, bemöts detta ofta med misstro från beställarsidan. Tyvärr är det brukaren som drabbas negativt av detta.

Hemtjänstutövare hör alldeles för ofta att brukaren känner sig utsatt och kränkt när de ska behöva bevisa sitt behov av hjälp, till exempel vid biståndsbedömning och uppföljningssamtal.

Om det behövs tid utöver den beviljade tiden, till exempel för en försenad taxi, ett extra toalettbesök, väntan på ambulans eller om någon sörjer, måste det beviljas av biståndshandläggarna – och då helst under händelseförloppet för att utövaren ska få ersättning för den tiden – vilket förstås blir ett omöjligt uppdrag. I stället nekas utövaren ofta ersättning. Utförare uppfattar detta som ett hinder för att kunna bedriva sitt arbete professionellt med medmänsklighet i fokus. Det kan även uppfattas kränkande för kund och en oro att de är till besvär.

Vi har till exempel noterat följande stelbenthet i beslut av Värmdö kommun under den tid Värmdömoderaterna styrte kommunen:

- Ansökan har ifrågasatts när brukaren behövde ledsagning till sin dotters begravning.
- Kunden beviljades tid för mat tre gånger om dagen. Kundens önskan att slå ihop tiden till två tillfällen under dagen (förbereda middagen på lunchen) godkändes inte.
- Fyra timmars städning för att ens skapa en möjlig arbetssituation med bashygienkrav för hemtjänstutövaren godkändes inte, trots att hemmet var i stort saneringsbehov (kommunen kunde inte bekosta sanering).

En bidragande orsak till denna stelbenthet är enligt vår mening det dubbla nämndsystemet. Det har visat sig att detta system leder till ständiga gränsdragningsproblem där brukaren är den stora förloraren.

Systemet har också kritiserats av en färsk revisionsrapport som visar att de flesta kommuner i Sverige har gått ifrån köp- och säljmodellen. Därför vill vi slopa det dubbla nämndsystemet inom äldreomsorgen.

Vi ser också stort behov av en flexiblere bedömning av ersättning vid oförutsedda händelser. Det är trots allt människor vi är satta att hjälpa.

Biståndsbedömd dagverksamhet

De flesta uppskattar att bo hemma så länge man kan stiga upp, sköta sin hygien själv, gå kortare promenader och fortfarande ha vänner i livet. Men allteftersom den egna skröpligheten tilltar och vänner försvinner blir ensamheten och isoleringen alltmer påtaglig. Man riskerar att bli fången i den egna bostaden, dagarna flyter ihop och livet har inget mer att erbjuda. Risken att bli helt passiviserad är överhängande.

För den här gruppen omsorgstagare finns det ett stort behov av dagverksamhet. Att med jämna mellanrum få komma till en mötesplats där man kan delta i olika aktiviteter, umgås med andra, äta lunch eller bara njuta av att inte behöva vara ensam.

Därför vill den socialdemokratiska gruppen se utökad dagverksamhet, biståndsbedömd och icke-biståndsbedömd. Den biståndsbedömda ska drivas med utbildad personal. Den sistnämnda kan drivas i samarbete med Värmdös väl utvecklade sociala ekonomi.

Enklare bistånd

Vi socialdemokrater ställer oss också frågande till hur det förenklade biståndet hanteras. Den äldre får sex timmar per vecka beviljat som förenklat bistånd och betalar sedan per utnyttjad timme. Dessvärre styrs tiden till att bara gälla ärenden som bank, post, apotek samt sociala aktiviteter. Att handla mat eller annat eller besöka kafé ingår inte.

Alla som har hemtjänst borde i mycket högre grad själva ges möjlighet att bestämma hur den biståndsbedömda hemtjänsten skall användas. Vill man göra fler promenader, besöka biblioteket eller kommunalens dagverksamhet skall detta vara möjligt.

Vi anser också att varje omsorgstagare skall få ett visst antal kvalitetstimmar till sitt förfogande att användas för att sätta guldkant på tillvaron. Det finns utredningar som visar att ett antal fria hemtjänststimmar till alla hushåll från 75 år bidrar till att uppskjuta behovet av mer omfattande insatser.

Vi vill ha ökad flexibilitet, minskade administrationskostnader och ökad individuell frihet inom hemtjänst. Om brukaren själv fick disponera sin tid, är vi övertygade om att skulle det sänka kostnaden för alla inblandade parter.

Därför tycker vi att det vore klokt om brukaren själv får välja hur det förenklade biståndet ska disponeras. Vi vill också att brukare av hemtjänst från 75 år får utrymme för kvalitetstid och "guldkant" på tillvaron.

Personal du känner igen

När hemtjänsten utvärderas hamnar alltid kontinuitet högt upp på önskelistan. Att få träffa samma personal är viktigt. När man väl har förklarat hur man vill bli duschad eller ha bäddat så ska man slippa förklara detta om och om igen för nya ansikten. För att uppnå kontinuitet behövs ett tillräckligt antal personal och en arbetsorganisation som minimerar antalet personer som besöker vårdtagaren.

Till de få negativa synpunkter som brukar nämnas när hemtjänsten utvärderas är att personalen har för bråttom. Behovet av mer tid hos brukarna är uppenbart, tid för ett vardagssamtal vid köksbordet skulle innebära en kvalitetshöjning för de allra flesta.

Därför vill vi på olika sätt uppmuntra och kräva att såväl kommunens egen hemtjänst som fristående utförare ökar kontinuiteten bland personalen.

Demensutbildning

Det alltmer ökande vårdbehovet ställer krav på personal med adekvat utbildning, liksom behov av speciella demenssteam. Där ser vi i dag stora brister och behov i verksamheterna som måste mötas.

Ingen debitering vid sjukhusvistelse

I dag debiterar kommunen avgift för hemtjänst med en hel månadsavgift oavsett vilket datum i månaden hjälpen startas eller avslutas. Det är bara frånvaro under hel kalendermånad som är avgiftsfri. Det betyder att om en person med hemtjänst hamnar på sjukhus dag två i en månad och ligger inlagd resten av månaden, måste denne ändå betala för full hemtjänst under hela månaden. Det systemet vill vi göra flexibla. Den som tvingas ligga på sjukhus ska inte behöva betala dubbelt till samhället.

Matkontroll

Vi socialdemokrater ser att en viktig fråga som engagerar våra äldre är maten. Hemlagad mat med smak och doft där delaktighet och val av mat är en stor del av hemtjänstbrukarnas vardag och glädje. Vi har därför i vår tilläggsbudget föreslagit 5,25 miljoner kronor för en förbättrad matupplevelse inom hemtjänsten.

Men hur bra mat och måltidsupplevelse vi än investerar i, hjälper det föga om inte maten äts. Det sker i dag ingen kontroll av om brukare äter upp den mat som beställs. Vi menar att en sådan kontrollfunktion behöver införas för att säkerställa att våra äldre i störst behov av hjälp får det näringsintag de behöver.

Vi yrkar därför att kommunfullmäktige beslutar om omfattande reformer av kommunens hemtjänstsystem:

- Att slopa det dubbla nämndsystemet inom äldreomsorgen.
- Att hemtjänstutövare ska kunna få ersättning för oförutsedda händelser/fördröjningar som uppgår till i genomsnitt 15 minuter per vecka och brukare.
- Att det i varje kommundel ska finnas dagverksamhet av två slag: biståndsbedömd och icke-biståndsbedömd. Den icke-biståndsbedömda kan med fördel drivas i samarbete med den sociala ekonomin. Den biståndsbedömda dagverksamheten, där deltagarnas hälsotillstånd är mer komplext, bör drivas av för ändamålet utbildad personal.
- Att brukaren själv får välja hur de sex timmarna av förenklat bistånd ska disponeras.
- Att kvalitetstid införs i hemtjänsten för alla från 75 år för att ge de äldre "guldkant" på tillvaron.
- Att såväl den egna verksamheten som fristående utförare uppmuntras att öka kontinuiteten bland personal som besöker brukarna.
- Att Värmdö kommun inrättar fler demensteam i sin egen hemtjänst.
- Att ställa krav på fristående utförare att ha demensutbildad personal.
- Att en hemtjänstbrukare inte ska behöva betala för sin hemtjänst under sjukhusvistelse.
- Att hemtjänstutövare säkerställer att brukare som har beställt mat och är i behov av hjälp får i sig ett rimligt stort näringsintag.

För Socialdemokraterna på Värmdö,

Käte Fransson

Christer Hedberg

Henrik Paulsen

Lennart Karlsson

Thérèse Falk

Disa Pählman

Dnr 14KS/342

Vård- och omsorgsnämnden 2015-06-09 § 44

Svar på motion (S) om en bättre, mänskligare och friare hemtjänst

Vård- och omsorgsnämndens förslag till kommunfullmäktige

Motionens respektive yrkanden avslås eller anses besvarade enligt följande:

1	Det dubbla nämndsystemet	Anses besvarad
2	Hemtjänstutövare ska kunna få ersättning för oförutsedda händelser/fördröjningar	Avslås
3	Det ska finnas både öppen dagverksamhet och biståndsbedömd dagverksamhet	Anses besvarad
4	Valfrihet av omvårdnadsinsatser	Anses besvarad
5	"Kvalitetstid" och "guldkant på tillvaron"	Avslås
6	Krav på kontinuitet	Anses besvarad
7	Demenssteam	Anses besvarad
8	Krav på utförarna att ha demensutbildad personal	Anses besvarad
9	Avgift för hemtjänst under sjukhusvistelse	Avslås
10	Matkontroll	Avslås

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Ärendebeskrivning

Käte Fransson m.fl. (S) har i en motion föreslagit att kommunens hemtjänstsystem förändras bl.a. genom förslag om kvalitetstid, krav på kontinuitet bland personal, demensutbildning, matkontroll och två typer av dagverksamhet.

I motionssvar framhålls att kommunen tillhandahåller dagverksamhet, hemtjänst och demensvård av hög kvalitet. Personal inom den kommunala verksamheten har god kompetens, kontinuitet och kunskap om demens. Därtill ställs tydliga kvalitetskrav på fristående utförare. Måltider som erbjuds inom kommunal verksamhet håller hög kvalitet. De yrkanden som motionärerna anför om dagverksamhet, valfrihet inom förenklat bistånd, krav på fristående utförare och demensutbildad personal genomförs och ställs redan av Värmdö kommun. Begreppen "guldkant på tillvaron" och "kvalitetstid" är svåra att definiera och därmed även svåra att tillämpa i ett praktiskt sammanhang. Det är oklart vad exempelvis "guldkant på tillvaron" tillför utöver vad som redan erbjuds av kommunen. Mot bakgrund av detta föreslås delar av motionen avslås, och delar anses besvarade.

Handlingar i ärendet

Svar på motion (S) om en bättre. Mänskligare och friare hemtjänst, 2015-05-20

justering

utdragsbestyrkande

Motion, 2014-06-18

Yrkanden

Jan Dolk (KD) yrkar bifall till det utsända förslaget.

Mikael Lindström (S) yrkar bifall till Dolks yrkande p. 1 och i övrigt bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om nämnden beslutar enligt det utsända förslaget eller enligt Lindströms yrkande och finner att nämnden beslutar enligt det utsända förslaget

Sändlista

Kommunfullmäktige

justering

utdragsbestyrkande